

Gợi ý phương án tinh gọn bộ máy hành chính Giáo hội Phật giáo Việt Nam

ISSN: 2734-9195 12:01 04/03/2025

Tinh gọn bộ máy hành chính không chỉ là xu hướng tất yếu mà còn là nhu cầu thực tiễn để GHPGVN hoạt động hiệu quả hơn trong thời đại mới. Tuy nhiên, việc thực hiện cần có sự cân nhắc kỹ lưỡng để vừa đảm bảo tính chuyên sâu của từng lĩnh vực, vừa tối ưu hóa nguồn lực.

Trong bối cảnh Nhà nước đang thực hiện mạnh mẽ cải cách hành chính nhằm nâng cao hiệu quả quản lý, Giáo hội Phật giáo Việt Nam (GHPGVN) cũng không thể đứng ngoài xu hướng này.

Hiện nay, GHPGVN có 13 Ban, Viện Trung ương với các chức năng riêng biệt, nhưng trong quá trình hoạt động, nhiều ban có nhiệm vụ tương đồng, dẫn đến chồng chéo, gây khó khăn trong điều phối và triển khai công tác Phật sự.

Ngoài ra, hệ thống cơ sở đào tạo Hệ trung cấp, Cao đẳng và Đại học, các đơn vị truyền thông cũng cần được sắp xếp khoa học, hợp lý.

Việc rà soát, đánh giá lại cơ cấu tổ chức để đề xuất hợp nhất các ban có chức năng tương tự là một bước đi quan trọng.

Tuy nhiên, liệu tinh gọn bộ máy có làm suy giảm tính chuyên sâu của từng lĩnh vực, ảnh hưởng đến hiệu quả hoạt động hay không? Đây là vấn đề cần được cân nhắc một cách kỹ lưỡng trên nhiều phương diện.

Thực trạng tổ chức của GHPGVN

Hiện tại, GHPGVN có 13 Ban, Viện Trung ương, đảm nhiệm nhiều chức năng khác nhau như Ban Tăng sự, Hoằng pháp, Quốc tế, Hướng dẫn Phật tử, Từ thiện xã hội, Thông tin truyền thông, Pháp chế, Kiểm soát, Kinh tế - tài chính, Viện Nghiên cứu Phật học... Tuy nhiên, nhiều ban có chức năng “chồng chéo” hoặc có thể phối hợp hiệu quả hơn nếu được hợp nhất về mặt tổ chức và nguồn lực.

Học hỏi từ mô hình tinh gọn của Nhà nước

Thực tiễn cải cách hành chính của Nhà nước cho thấy việc hợp nhất các bộ, ngành có chức năng tương đồng giúp giảm sự phân tán nguồn lực, nâng cao hiệu suất hoạt động. Việc hợp nhất Bộ Kế hoạch và Đầu tư với Bộ Tài chính thành Bộ Tài chính hay Bộ Xây dựng với Bộ Giao thông vận tải thành Bộ Xây dựng là những ví dụ điển hình.

Trên thực tế việc so sánh trực tiếp giữa bộ máy Nhà nước và Giáo hội có thể chưa thực sự phù hợp do khác biệt về cơ chế quản lý và những đặc thù khác. Do đó, quá trình tinh gọn của GHPGVN cần có sự điều chỉnh để phù hợp với đặc thù của một tổ chức tôn giáo.

Gợi ý phương án hợp nhất một số Ban

GHPGVN, dù không phải là một cơ quan hành chính công, nhưng với tư cách một tổ chức tôn giáo có quy mô lớn, cũng cần xem xét tinh gọn bộ máy để hoạt động hiệu quả hơn. Hiện tại, 13 ban viện Trung ương có cơ cấu tổ chức riêng biệt, nhưng có nhiều điểm giao thoa về chức năng. Điều này đặt ra yêu cầu tái cơ cấu nhằm tránh lãng phí nhân lực và nâng cao năng lực điều hành.

Dưới đây là bảng tóm tắt chức năng và nhiệm vụ chính của 13 Ban, Viện Trung ương thuộc Giáo hội Phật giáo Việt Nam:

Ban/Viện	Chức năng và nhiệm vụ chính (tóm lược)
Ban Tăng sự Trung ương	Quản lý, hướng dẫn tăng, ni và các cơ sở tự viện trên cả nước; chấn chỉnh sinh hoạt và hành đạo của tăng, ni theo đúng Hiến chương Giáo hội và pháp luật Nhà nước.
Ban Giáo dục Phật giáo Trung ương	Tổ chức, quản lý công tác giáo dục Phật giáo; đào tạo Tăng Ni có trình độ Phật học và thế học đáp ứng nhu cầu hoằng pháp và phát triển Giáo hội.
Ban Hoằng pháp Trung ương	Truyền bá giáo lý Phật giáo; tổ chức các khóa tu, giảng pháp và các hoạt động hoằng pháp khác nhằm phát triển đạo Phật trong cộng đồng.
Ban Hướng dẫn Phật tử Trung ương	Hướng dẫn Phật tử tu học và sinh hoạt theo giáo lý Phật giáo; tổ chức các hoạt động Phật sự dành cho cư sĩ, gia đình Phật tử và thanh thiếu niên Phật tử.
Ban Văn hóa Trung ương	Bảo tồn và phát huy văn hóa Phật giáo Việt Nam; tổ chức các hoạt động văn hóa, nghệ thuật liên quan đến Phật giáo.
Ban Nghi lễ Trung ương	Hướng dẫn và tổ chức các nghi lễ Phật giáo; đảm bảo việc thực hành nghi lễ đúng truyền thống và phù hợp với văn hóa dân tộc.
Ban Kinh tế - Tài chính Trung ương	Quản lý tài chính, tài sản của Giáo hội; huy động và sử dụng hiệu quả các nguồn lực kinh tế phục vụ hoạt động Phật sự.
Ban Phật giáo Quốc tế Trung ương	Thiết lập và phát triển quan hệ với các tổ chức Phật giáo và tôn giáo khác trên thế giới; tham gia các hoạt động Phật giáo quốc tế.
Ban Từ thiện Xã hội Trung ương	Tổ chức và thực hiện các hoạt động từ thiện, cứu trợ, an sinh xã hội; góp phần vào công tác xã hội và phát triển cộng đồng.
Ban Thông tin - Truyền thông Trung ương	Quản lý và phát triển các kênh thông tin, truyền thông của Giáo hội; phổ biến thông tin Phật sự và giáo lý Phật giáo đến cộng đồng.
Ban Pháp chế Trung ương	Tư vấn pháp luật; giải quyết các vấn đề pháp lý liên quan đến Giáo hội và thành viên; đảm bảo hoạt động của Giáo hội tuân thủ pháp luật.
Ban Kiểm soát Trung ương	Kiểm tra, giám sát hoạt động của các cấp Giáo hội; đảm bảo việc thực hiện đúng Hiến chương, quy chế và nghị quyết của Giáo hội.
Viện Nghiên cứu Phật học Việt Nam	Nghiên cứu, biên soạn và xuất bản các công trình liên quan đến Phật học; tổ chức hội thảo, tọa đàm khoa học về Phật giáo.

Dựa trên sự tương đồng về chức năng, có thể đề xuất hợp nhất như sau:

Hợp nhất **Ban Tăng sự + Ban Kiểm soát + Ban Pháp chế**: Cùng liên quan đến công tác quản lý nội bộ, thanh tra và pháp lý.

Hợp nhất **Ban Nghi lễ + Ban Văn hóa**: Cả hai đều liên quan đến việc bảo tồn truyền thống và tổ chức các hoạt động nghi lễ Phật giáo.

Hợp nhất **Ban Hoằng pháp + Ban Hướng dẫn Phật tử**: Đều có chức năng hướng dẫn, hoằng truyền giáo lý.

Hợp nhất **Ban Từ thiện xã hội + Ban Kinh tế - Tài chính**: Liên quan đến việc huy động và phân bổ nguồn lực phục vụ Phật sự và công tác xã hội.

Việc tinh gọn bộ máy không nhằm cắt giảm nhân sự, mà để tổ chức lại theo hướng chuyên nghiệp, khoa học hơn, phù hợp với sự phát triển chung của đất

nước và thế giới.

Điều này giúp Phật giáo Việt Nam phát triển bền vững, phụng sự tốt hơn cho đạo pháp, đóng góp tích cực vào sự phát triển trong kỷ nguyên vươn mình của dân tộc.

Bảng phân tích chức năng, nhiệm vụ của 13 Ban, Viện Trung ương GHPGVN

Nhóm	Ban/Viện	Chức năng chính	Điểm giống nhau	Điểm khác nhau	Đề xuất hợp nhất
Nhóm quản lý nội bộ	Ban Tăng sự	Quản lý, giám sát tăng ni, tự viện	Cùng liên quan đến quản lý nội bộ, giám sát hoạt động của tăng ni	Ban Tăng sự tập trung vào nhân sự, Ban Kiểm soát về thanh tra, Ban Pháp chế về quy chế, luật lệ	Hợp nhất Ban Tăng sự + Ban Kiểm soát + Ban Pháp chế Nâng cao hiệu quả quản lý nội bộ, giảm các đầu mối quản lý Tăng Ni.
	Ban Kiểm soát	Giám sát, thanh tra nội bộ GHPGVN			
	Ban Pháp chế	Hỗ trợ về mặt pháp lý, giải quyết tranh chấp trong Giáo hội			Hợp nhất giúp tránh chồng chéo, đặc biệt là giữa Ban Kiểm soát và Ban Pháp chế, vốn đều liên quan đến vấn đề kỷ luật và giải quyết tranh chấp.

Nhóm	Ban/Viện	Chức năng chính	Điểm giống nhau	Điểm khác nhau	Đề xuất hợp nhất
Nhóm hoạt động văn hóa & nghi lễ	Ban Nghi lễ	Tổ chức, điều phối các nghi lễ Phật giáo	Đều liên quan đến văn hóa, truyền thống Phật giáo	Ban Nghi lễ nghiêng về nghi thức tôn giáo, Ban Văn hóa về các hoạt động văn hóa rộng hơn	Hai ban này đều liên quan đến việc duy trì truyền thống Phật giáo, bảo tồn và phát triển các giá trị văn hóa, nghi lễ.
	Ban Văn hóa	Bảo tồn, phát triển văn hóa Phật giáo			Hợp nhất giúp đồng bộ hóa việc tổ chức nghi lễ với công tác bảo tồn văn hóa.

Nhóm	Ban/Viện	Chức năng chính	Điểm giống nhau	Điểm khác nhau	Đề xuất hợp nhất
Nhóm Hoằng pháp & hướng dẫn Phật tử	Ban Hoằng pháp	Hoằng truyền Phật pháp đến cộng đồng	Đều có nhiệm vụ truyền bá giáo lý, hướng dẫn Phật tử thực hành đạo	Ban Hoằng pháp chuyên sâu về giảng pháp, Ban Hướng dẫn Phật tử tổ chức tu học	Cả hai ban đều có chung nhiệm vụ là truyền bá Phật pháp đến Phật tử và quần chúng.
		Hướng dẫn			Giám trùng lập giữa công tác giảng dạy Phật pháp (Ban

Hiện nay, Ban Giáo dục Phật giáo chuyên quản lý hệ thống đào tạo Tăng Ni, trong khi Viện Nghiên cứu Phật học lại tập trung vào nghiên cứu và xuất bản học thuật. Hai nhiệm vụ này có sự liên quan mật thiết, nếu hợp nhất sẽ giúp tận dụng tối đa nhân sự và nguồn lực.

Ở nhiều quốc gia, các viện nghiên cứu thường trực thuộc hoặc hợp nhất với cơ quan giáo dục để đảm bảo tính ứng dụng của nghiên cứu vào đào tạo. Giáo hội có thể học hỏi mô hình này để tạo ra một tổ chức mạnh mẽ hơn về giáo dục và nghiên cứu.

Khi sáp nhập, việc hoạch định chiến lược giáo dục sẽ liền mạch hơn, từ đào tạo cơ bản đến nghiên cứu chuyên sâu, giúp nâng cao chất lượng giáo dục Tăng Ni.

Việc nghiên cứu sẽ phục vụ trực tiếp cho công tác giảng dạy và đào tạo, đồng thời giảng dạy sẽ có sự hỗ trợ mạnh mẽ từ các kết quả nghiên cứu học thuật.

Đề xuất sau khi hợp nhất, cơ quan này có thể mang tên **Ban Giáo dục & Nghiên cứu Phật học Trung ương**, với hai tiểu ban chuyên trách: *Tiểu ban Giáo dục*: Phụ trách đào tạo Tăng Ni, hệ thống trường Phật học, học viện Phật giáo; *Tiểu ban Nghiên cứu*: Tập trung nghiên cứu học thuật, xuất bản tài liệu Phật học, tổ chức hội thảo khoa học.

Giải pháp

+ Một số ý kiến lo ngại rằng nếu hợp nhất các ban, sự chuyên sâu trong từng lĩnh vực sẽ bị ảnh hưởng. Tuy nhiên, hợp nhất không có nghĩa là xóa bỏ vai trò của từng lĩnh vực mà là tái cơ cấu để các bộ phận có sự phối hợp hiệu quả hơn. Các lĩnh vực vẫn có thể được duy trì dưới dạng tiểu ban hoặc bộ phận chuyên trách trong một ban lớn hơn.

+ Hiện nay, mỗi ban đại diện cho một lĩnh vực quan trọng trong GHPGVN. Nếu hợp nhất, liệu các lĩnh vực này có bị xem nhẹ? Thực tế, việc hợp nhất không làm mất đi tính đại diện mà giúp tổ chức vận hành hiệu quả hơn, tránh tình trạng phân tán nguồn lực. Ví dụ, Ban Hoàng pháp và Ban Hướng dẫn Phật tử khi hợp nhất có thể xây dựng chương trình giảng dạy đồng bộ hơn thay vì hoạt động riêng lẻ.

+ Một số lo ngại rằng nếu giảm số lượng ban, cơ hội phát triển cho nhân sự trẻ sẽ ít đi. Tuy nhiên, bộ máy gọn nhẹ hơn không có nghĩa là thu hẹp cơ hội, mà là tạo điều kiện để nhân sự có vai trò rõ ràng hơn, tránh tình trạng nhiều người cùng đảm nhiệm một công việc nhưng không ai thực sự chịu trách nhiệm.

+ Tinh gọn bộ máy là một quá trình dài hạn, không thể thực hiện ngay lập tức. Do đó, cần có kế hoạch triển khai theo từng giai đoạn, trước mắt có thể thử nghiệm mô hình mới ở một số Ban để đánh giá hiệu quả trước khi áp dụng rộng rãi.

Đề xuất hợp nhất một số Trường TCPH

Bộ Chính trị đã ban hành Kết luận số 127-KL/TW ngày 28/2/2025 về việc tiếp tục nghiên cứu, đề xuất sáp nhập một số đơn vị hành chính cấp tỉnh, bỏ cấp huyện và tinh gọn bộ máy tổ chức.

Hiện tại mô hình Giáo hội được phân cấp theo mô hình hành chính của nhà nước, vì vậy mô hình BTS cấp tỉnh với những tỉnh sẽ sáp nhập cũng sẽ phải được cơ cấu lại, bỏ BTS cấp huyện.

Hệ thống các cơ sở đào tạo của các Trường Trung cấp Phật học (TCPH) nên sắp xếp một cách tinh gọn theo vùng, khu vực để phát huy hiệu quả thực chất.

Hiện nay, Giáo hội Phật giáo Việt Nam đã kiện toàn hệ thống tổ chức, gồm 03 cấp hành chính Giáo hội, với 63 đơn vị Phật giáo cấp tỉnh, thành; hàng trăm đơn vị Phật giáo cấp quận, huyện, thị xã thành phố thuộc tỉnh;

Giáo hội có 4 Học viện (Hà Nội, TT.Huế, Tp.HCM, Nam tông Khmer) và 34 Trường Trung cấp Phật học, phía Bắc có 06 Trường (Tp. Hà Nội, Hải Phòng, Nam Định, Hải Dương, Bắc Ninh, Bắc Giang), phía Nam có 28 Trường (Tp. Hồ Chí Minh, Thừa Thiên Huế, Đà Nẵng, Cần Thơ, Quảng Nam, Quảng Ngãi, Bình Định, Phú Yên, Khánh Hòa, Ninh Thuận, Bình Thuận, Lâm Đồng, Bà Rịa - Vũng Tàu, Đồng Nai, Long An, Tiền Giang, Đồng Tháp, Vĩnh Long, Trà Vinh, Bạc Liêu, Sóc Trăng, An Giang, Bình Dương, Kiên Giang, Bến Tre, Gia Lai, Tây Ninh và Quảng Trị.

Với chủ trương sáp nhập đơn vị hành chính, việc điều chỉnh tổ chức GHPGVN là cần thiết để bảo đảm phù hợp với mô hình chính quyền, nâng cao hiệu quả hoạt động phật sự và tối ưu nguồn lực quản lý. Giữ vững tính kế thừa, không làm gián đoạn các phật sự.

Tăng cường hiệu quả quản lý, giảm thiểu bộ máy công kênh. Thống nhất mô hình tổ chức phù hợp với mô hình hành chính mới của Nhà nước.

Khi các tỉnh sáp nhập, Ban Trị sự của tỉnh mới sẽ được tái cơ cấu với số lượng thành viên hợp lý, đảm bảo sự đại diện của các thành viên cũ.

Bên cạnh đó, với chủ trương sáp nhập tỉnh, một số Trường TCPH có thể được hợp nhất để tối ưu hóa nguồn lực đào tạo.

Đề xuất Phương án sáp nhập các Trường TCPH sẽ được thu gọn lại thành 3 miền: Bắc, Trung, Nam. Mỗi miền sẽ đặt trụ sở tại một Trường TCPH có quy mô lớn, có truyền thống đào tạo làm nòng cốt. Các cơ sở cũ có thể chuyển đổi công năng thành trung tâm tu học ngắn hạn hoặc lớp học chuyên đề. Ứng dụng công nghệ số trong giảng dạy để hỗ trợ học viên không phải di chuyển xa.

Việc sáp nhập Ban Trị sự các tỉnh và Trường TCPH theo mô hình cải cách hành chính của Nhà nước là xu hướng tất yếu nhằm tinh gọn bộ máy, nâng cao hiệu quả hoạt động Phật sự và quản lý giáo dục Phật giáo. Tuy nhiên, cần có lộ trình rõ ràng để đảm bảo sự ổn định và thích ứng kịp thời.

Đề xuất hợp nhất các cơ quan báo chí của Giáo hội

Trong bối cảnh chuyển đổi số và yêu cầu tinh gọn bộ máy theo chủ trương chung của Nhà nước, hệ thống báo chí Phật giáo Việt Nam cũng cần có sự điều chỉnh để phát huy hiệu quả hoạt động, đảm bảo tính thống nhất, chuyên sâu và phù hợp với nhu cầu thực tiễn. Hiện nay, Giáo hội Phật giáo Việt Nam (GHPGVN) đang quản lý nhiều cơ quan báo chí, bao gồm báo in, tạp chí, kênh truyền hình và các trang thông tin điện tử, mỗi đơn vị đều có vai trò và thế mạnh riêng. Tuy nhiên, sự phân tán về quản lý và nội dung đôi khi khiến việc tổ chức vận hành chưa đạt được sự đồng bộ cao nhất.

Vì vậy, việc sắp xếp, kiện toàn hệ thống báo chí Phật giáo không chỉ nhằm tinh gọn bộ máy, nâng cao hiệu lực quản lý mà còn giúp tập trung nguồn lực, nâng cao chất lượng nội dung, mở rộng phạm vi ảnh hưởng của truyền thông Phật giáo. Đề án này đề xuất mô hình tái cấu trúc theo hướng tập trung hơn, trong đó:

+ Ban Thông tin Truyền thông Trung ương GHPGVN sẽ quản lý tất cả các ấn phẩm báo chí của Giáo hội.

Khối truyền hình và trang tin điện tử gồm Kênh truyền hình An Viên, Phật sự Online (phatsuonline.vn); Cổng thông tin Phật giáo Việt Nam (phatgiao.org.vn).....

Thống nhất & đồng bộ thông tin: Tránh phân tán, chồng chéo trong quản lý, đảm bảo nội dung truyền thông đúng chủ trương, đường hướng của Giáo hội;

Tận dụng nguồn lực hiệu quả: Kết nối nhân sự, cơ sở vật chất, công nghệ truyền thông để nâng cao chất lượng nội dung và thích ứng với xu hướng số hóa;

Khẳng định vai trò chính danh của Giáo hội: Tránh sự chi phối từ bên ngoài, giữ vững định hướng truyền thông, bảo vệ tính chính thống của thông tin Phật giáo;

Học hỏi mô hình quốc tế: Nhiều tổ chức tôn giáo lớn trên thế giới đã thống nhất truyền thông dưới một cơ quan trung ương để định hướng và điều phối thông tin chặt chẽ.

+ Báo Giác Ngộ thuộc BTS GHPGVN Thành phố Hồ Chí Minh sẽ chuyển sang trực thuộc Giáo hội Phật giáo Việt Nam, các Tạp chí Nghiên cứu Phật học, Văn hóa Phật giáo, Phật giáo Nguyên thủy....sẽ được xây dựng thành các Chuyên đề thuộc báo Giác Ngộ.

Thống nhất hệ thống báo chí Phật giáo: Giúp thông tin được định hướng rõ ràng, tránh trùng lặp nội dung và đảm bảo sự đồng bộ trong truyền thông của Giáo hội;

Nâng cao chất lượng chuyên sâu: Khi các tạp chí trở thành chuyên đề, mỗi mảng nội dung được phát triển có trọng tâm, phục vụ sâu sắc hơn nhu cầu nghiên cứu và học thuật;

Khẳng định vai trò của Báo Giác Ngộ: Là tờ báo lâu đời và uy tín, Báo Giác Ngộ đại diện chính thức cho Giáo hội, đảm bảo truyền tải chính xác, kịp thời các thông điệp và chủ trương;

Đây không chỉ là một sự thay đổi về cơ cấu tổ chức mà còn là một bước tiến quan trọng trong việc hiện đại hóa báo chí Phật giáo, giúp truyền tải giáo lý và giá trị đạo đức Phật giáo một cách hiệu quả hơn, phù hợp với thời đại và đáp ứng tốt hơn nhu cầu của tăng ni, Phật tử và công chúng quan tâm.

Kết luận

Tinh gọn bộ máy hành chính không chỉ là xu hướng tất yếu mà còn là nhu cầu thực tiễn để GHPGVN hoạt động hiệu quả hơn trong thời đại mới. Tuy nhiên, việc thực hiện cần có sự cân nhắc kỹ lưỡng để vừa đảm bảo tính chuyên sâu của từng lĩnh vực, vừa tối ưu hóa nguồn lực.

Nếu có lộ trình hợp lý và sự đồng thuận từ các cấp lãnh đạo, việc tinh gọn bộ máy sẽ giúp Giáo hội vận hành chuyên nghiệp, khoa học hơn, đồng thời giữ vững các giá trị cốt lõi của Phật giáo trong việc phụng sự đạo pháp và dân tộc.

Tác giả: Trần Mộng Tường

Ghi chú: Bài viết chỉ là một phương án gợi ý, thể hiện góc nhìn cá nhân, cách hành văn và lập luận riêng của tác giả. Nội dung bài viết không phải là chủ

trương, quan điểm của Giáo hội Phật giáo Việt Nam hoặc cơ quan quản lý Nhà nước về Tôn giáo.